

Vriendschap sluiten met de bergen

Interview met Jaco Benckhuijsen.

We spreken via Zoom. Ik kijk zijn Amsterdamse woning binnen. Een lichte kamer met veel planten. Gezellig, zo te zien. Een ruimte van iemand die de natuur niet al te ver weg wil hebben. En wacht, wat ligt daar boven op de kast? Een vouwkajak, wellicht? Ik zal het hem straks vragen...

Foto ©Wino Penris

Een heldere blik in de ogen, een afgetraind lichaam, blakend van gezondheid en van zelfvertrouwen. En steeds die levenslustige glimlach om zijn mond en de pret in zijn ogen. Is hij zoals ik me had voorgesteld? Ja, zeker. En toch ook... gewoner. Rustiger.

Ik ben benieuwd of hij eraan heeft gedacht, maar hij begint meteen: “ik probeerde je programma van gisteravond terug te luisteren, maar het geluid deed het niet. Ik kom er nog op terug.”

Dus. Jaco Benckhuijsen. docent aan het Conservatorium van Amsterdam, pianist, componist en wat al niet. En hij is ook avonturier en auteur van het schitterende boek ‘Man in het Wild’ over zijn solo-Kajaktochten langs de nauwelijks of niet bewoonde ‘rafelranden van de wereld’. En, zoals zal blijken, ook een filosoof.

Ik kende hem van de LP *Man in het wild*. “De soundtrack bij het boek”, noemt hij die.

En nu ken ik ook het boek.

Ze zijn als de pentekeningen van Rembrandt, die zichzelf inkleuren terwijl je ernaar kijkt en een verhaal gaan vertellen. Mijn verhaal. Ik wil weten hoe hij dat gedaan heeft. Het is een prachtig verhaal geworden dat rustig de tijd nodig heeft om verteld te worden.

“Ik hield mijn lange solotochten in de natuur en in mijn kajak altijd gescheiden van mijn creatieve werk. Ja, ik maakte er wel foto’s van maar dat was het. Daarnaast was ik gewoon muzikant in Nederland. En ik zag eigenlijk niet hoe die twee iets met elkaar te maken konden hebben. Tot uiteindelijk bleek dat die twee juist heel veel met elkaar te maken hebben, omdat beiden te maken hebben met wat ik interessant en boeiend vind aan de wereld om me heen. De zeekajak was voor mij een ontdekking omdat het zo’n klein, fragiel, wankel bootje is waarmee je toch de zee op kan. Een ongelooflijk mooie uitvinding van de Inuit. Een groot schip vaart *door* de golven en overwint ze als het ware. In een kajak drijf jij *op* de golven. Je verzetten tegen die enorme kracht heeft geen zin, het gaat om meebewegen. Je overgeven aan iets dat veel groter is dan jij. En vertrouwen op de natuur. En op je eigen behendigheid. Gebruik maken van de kracht van de golven. Erop vertrouwen dat het goed gaat.”

“Maar ja, het vertalen van zo’n ervaring. Hoe doe je dat? Tijdens een van mijn eerste kajaktochten, langs de kust van IJsland, zat ik in een fjord met een enorme rotshelling vlakbij me. En die golven. En ik dacht “Hoe zou ik nou beschrijven hoe dit eruit ziet en hoe dit voelt?” Oké, ik kan wel schrijven “er zijn golven en er is een rots”, maar dat geeft je niet het gevoel. Zo denkend in mijn kajak kwam ik op woorden die wèl het gevoel oproepen dat ik heb als ik daar vaar. Toen ontstond het idee om een boek te gaan schrijven. Toen dat af was bleek dat veel mensen zich daardoor aangesproken voelden. Het lukte me dus om een ervaring te ver-talen in woorden.”

De natuur vindt niets van jou! Ze is om je heen en zwijgt

“En later dacht ik, “dan lukt het me misschien ook om dit in muziek te vatten”. Dat was wel even zoeken, want ik hield me destijds voornamelijk bezig met ‘songs’, bijvoorbeeld met Alex Roeka. Een goede song drukt snel en direct heel persoonlijke gevoelens uit. Maar om nou te gaan zingen “ik voel me hier heel gelukkig in mijn kajak”, dat voelde eigenlijk lullig. Ik besepte dat ik moest proberen uitdrukking te geven aan die immense natuur om me heen. En het grappige is, die natuur is heel onpersoonlijk. Het is geen mens, die iets van jou vindt. De natuur is om je heen en zwijgt. En juist dat maakt zo veel indruk. Ik moest dus zoeken naar muziek die je wel in je hart aanspreekt, maar die ook dat anonieme, dat ongenaakbare heeft. Daar ben ik naar gaan zoeken en toen kwam ik terecht bij muziek die meer soundscape-achtig was en bij minimal music. Bijvoorbeeld Steve Reich, Music for Eighteen Musicians. Toen ik dat hoorde dacht ik: “nu hoor ik de rotsen waar ik langsvaer bij Kaap Hoorn: dat machtige, ongenaakbare! En de tijd lijkt haast stil te staan. Toen wist ik hoe ik dat zou kunnen aanpakken. Vandaar ben ik gaan schetsen en zoeken hoe ik uitdrukking kon geven aan die ongelooflijk grote, zwijgende entiteit: de wilde natuur.”

W: Ja, als ik je boek lees of je muziek hoor, beleef ik de ervaring die ik zèlf zou hebben als ik daar in die kajak aan het peddelen zou zijn.

“Ja. Ik schrijf het boek en maak de muziek natuurlijk niet alleen voor mezelf, maar vooral voor de lezers en de luisteraars. En als je de ervaring wilt delen met anderen, moet je dus ruimte laten voor

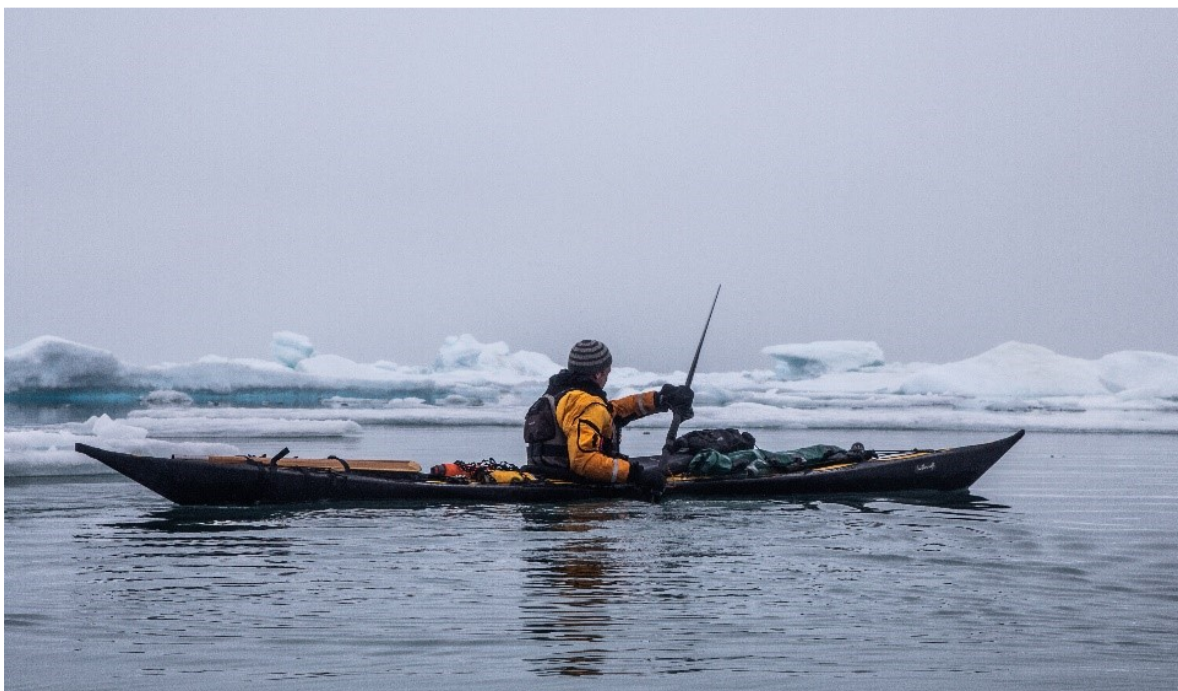

Foto © Henrik Calrsen

de ervaring van die anderen. Dat is een heel subtiel spel. Wat je wilt zeggen moet je eigenlijk suggereren en oproepen. Poëzie, eigenlijk. Ik probeer de woorden of de klanken te vinden die mij zelf het gevoel van destijds weer teruggeven. En dan blijkt dat bij de lezers en de luisteraars ook zo te werken. Die zoektocht was vooral belangrijk bij de muziek. Die heb ik namelijk pas gemaakt na het uitkomen van het boek. Voor het boek heb ik tijdens mijn tochten al aantekeningen gemaakt, maar bij de muziek is dat niet zo. Dus was het extra belangrijk om de verbinding weer te zoeken met de ervaringen. Denk bijvoorbeeld aan de verstilling die je voelt als de zee helemaal stil en kalm is, vooral in de mist of 's nachts. Je vaart dan in een soort deken. Je ziet om je heen niets anders dan mist of duisternis. En om je heen die heel zacht deinende zee die spiegelglad is. Je zou het misschien niet verwachten, maar ik voel me dan heel geborgen. Thuis. Op een bepaalde manier beschermd. Of als het helder weer is, realiseer je je hoe anders de dimensies zijn waarin je beweegt. Als ik hier in Amsterdam over de stoep loop, dan loop ik over stenen die er misschien dertig jaar geleden zijn neergelegd, maar als ik langs een rots vaar bij de Aleoeten, dan kan het goed zijn dat die dertig miljoen jaar geleden is ontstaan. Ook het uitzicht dat je hebt! Hier kun je hooguit een paar kilometer ver kijken, dan houdt het op. Op zee kun je bij goed weer vijftig kilometer kijken! Naarmate je er langer bent, krijg je dus een heel ander idee van ruimte en tijd, iets wat je in Nederland met al zijn gedoetjes zelden krijgt. Tja, en hoe vat je dat in muziek?"

Het is me intussen overduidelijk geworden wat Jaco in de leegte, de stilte en in de 'rafelranden van de wereld' zoekt, maar wat zoekt hij eigenlijk in Amsterdam?

"Ik houd heel erg van de natuur, maar ik houd ook van mensen en van cultuur. Dat vind ik in de stad. Wat mensen aan cultuur maken vind ik heel fascinerend. En ik treed zelf graag op, ik deel graag dingen met mensen. Ja, de natuur biedt me een tegenwicht tegen de drukte en hectiek van de stad. Maar het is niet zo dat ik de mensen kan missen. Ik ben deel van deze gemeenschap en ik ben, denk ik, een sociaal mens. Maar mijn leven zou incompleet zijn als ik alleen maar in de stad zou blijven. Daar komt bij dat ik ook graag onderzoek hoe andere mensen leven. Mensen die het niet zo getroffen hebben als wij in het Westen. Ik voel het als een soort verplichting om naar die mensen toe te gaan. Ook al kan ik die mensen, die soms in ten hemel schreiende situaties leven, niet echt helpen.

Foto © Jaco Benckhuijsen

Maar wat ik in ieder geval wel kan doen is kennis van ze nemen en contact met ze leggen. Op de eerste plaats voor mezelf, dat ik weet hoe de wereld in elkaar zit, maar ook voor die mensen om ze het gevoel te geven dat het Westen ze niet links laat liggen.”

Ik woon hier in een wijk vol vreemdelingen

Ik vraag hem of hij uit wat hij aan de rafelranden van de wereld ziet, ook conclusies trekt over zijn eigen leven.

“Ja, absoluut! We leven in een samenleving waar het nastreven van je eigen voordeel en je eigen genot gepropageerd wordt. We zijn heel vrij. Maar ik vind, als je een vrij mens bent moet je ook een verantwoordelijk mens zijn. Je moet dus altijd nadenken: wat zijn de consequenties van mijn gedrag voor andere mensen en voor de natuur? Ik ben bijvoorbeeld al heel lang vegetariër en ik doe mijn reizen zo duurzaam mogelijk. En ik zie het enorme verschil in middelen en mogelijkheden tussen mensen in het Westen en veel van de mensen die ik heb ontmoet op mijn reizen. Dat verandert wel mijn hele idee over wat ikzelf verantwoord kan consumeren. Ik zie ook dat veel van die mensen een enorm fysiek en mentaal doorzettingsvermogen hebben. Dat interesseert me omdat ik zelf natuurlijk steeds mijn grenzen opzoek. Maar zij hebben dat nodig om te overleven. Westerlingen raken dat steeds meer kwijt. Wat me ook opvalt is dat mensen, bijvoorbeeld in Papoea-Nieuw-Guinea, vaak in veel kleinere gemeenschappen leven dan wij hier. Hier in Amsterdam ken ik wel behoorlijk wat mensen uit mijn straat, maar verder woon ik in een wijk vol vreemdelingen. In Papoea zien de mensen iedere dag de mensen die ze al kennen vanaf hun geboorte. En ze zien heel weinig vreemdelingen. Dat voel je meteen, dat creëert een heel andere band met elkaar. Dat opende mijn ogen: dat is hoe mensen oorspronkelijk met elkaar leefden! En wat doet dat met de manier waarop je met elkaar en met vreemdelingen omgaat? Zo probeer ik niet alleen te leren van de enorme natuur, maar ook van de enorme variëteit aan samenlevingsvormen die er op de wereld bestaan.”

Foto © Jaco Benckhuijsen

Ik en de buitenwereld worden één

Tja, schitterend, maar we dwalen af. Het is wel voor WoNo hè? Dus we moeten even terugpeddelen: wat is voor jou de overeenkomst tussen kajakken en pianospelen?

“Het heeft voor mij veel te maken met behendigheid. Om een wiebelige kajak op zee rechtop te kunnen houden en vooruit te komen, moet de kajak een deel van jezelf worden. En dat geldt voor pianospelen ook. Om de klanken die je in je hoofd hebt via de piano naar buiten te laten komen, moeten je vingers, je hele lijf eigenlijk, een enorm gevoel voor die toetsen ontwikkelen, voor dat instrument en hoe het instrument op jou reageert. Oefenen, oefenen, oefenen! Geleidelijk verbind je, via je motoriek, de muziek in je hoofd met het instrument.

De piano en de kajak zijn dus ook allebei manieren om jezelf heel intiem met je omgeving te verbinden. Je maakt jezelf vast aan je kajak. Je kunt niet heen en weer lopen zoals op een schip. Je hebt met je bovenbenen en je heupen contact met de kajak. Je bent één met de kajak. En door te bewegen houd je de kajak overeind. Zelfs als er een hoge golf van achteren komt, voel je dat die je kajak optilt en dan reageer je daarop om te zorgen dat je niet omgaat. Het lijkt een beetje op fietsen, wat dat betreft. Als ik aan het kajakken ben of aan het pianospelen dan voelt het alsof ik en de buitenwereld één aan het worden zijn. Het kost veel oefening om zo ver te komen, maar als je het bereikt, is dat een machtig gevoel. Kijk maar eens naar een vogel die overvliegt en die met een uiterst kleine beweging van zijn vleugels een bocht maakt. Intens verbonden met de kracht van de wind. Vogels hebben dat gevoel dus de hele tijd!

En ja, nog een overeenkomst tussen kajakken en pianospelen: allebei zijn ze me door mijn vader aangereikt. Hij speelde piano en stimuleerde mij om dat ook te gaan doen en toen wij klein waren kocht hij een kleine houten kajak voor ons om mee door de sloten in onze omgeving te varen.

Mijn vader was van een generatie mannen die het lastig vonden om over gevoelens te praten. Die uitte hij via muziek. Dat heeft mijn muzikale ontwikkeling mede gevormd. Ook het nadenken over

Foto © Jaco Benckhuijsen

verantwoordelijkheid en bewust in het leven staan heb ik van hem. Hij leefde niet vanuit de wens om allerlei dingen te hebben, te genieten en een bucketlist af te werken, maar vanuit een duidelijke visie op wat belangrijk is om een goed mens te zijn. Denk aan waarden als eerlijkheid, rechtvaardigheid en betrouwbaarheid. Daar leefde hij naar. Als kind stond ik daar niet zo bij stil, maar later zag ik in dat hier heel veel in zit. Er is gewoon een aantal waarden waar je je altijd aan vast kunt houden en die als het ware tegenhangers kunnen zijn van wat je impulsief zou doen.

En dat is natuurlijk gelijk 'shaky' terrein, want als je iets moois wilt maken en creatief wilt zijn, moet je je spontaniteit gebruiken. Je moet bijvoorbeeld in muziek gebruik maken van wat je in jezelf voelt. Dat heb ik echt wel zelf moeten ontwikkelen."

Je bent opgeleid als jazzpianist. Improviseer je ook?

"Ja, dat wel, maar het is niet het hoofdbestanddeel van mijn muziek. In die zin voel ik me dus ook geen 'echte' jazzmusicus. Ik gebruik improvisaties vooral om iets op te roepen. Ik laat me bijvoorbeeld tijdens mijn improvisaties leiden door het gevoel dat ik had toen ik langs die enorme rots voer. Dat gevoel wordt dan in muziek vertaald."

Waar het bij improviseren op neerkomt is dat je na jaren van oefenen een staat kunt bereiken dat je hoofd, je lijf en het instrument zodanig op elkaar zijn ingespeeld, dat het lijf en het instrument voor een groot deel autonoom werken en dat het hoofd als het ware alleen maar hoeft aan te geven welke kant het op moet.

"Een mooi voorbeeld van hoe dat werkt is: soms hoor ik een akkoord en dan gaan mijn vingers automatisch in de stand van dat akkoord staan. Of soms zoek ik een bepaalde toon, bijvoorbeeld een D. Hoe klinkt een D ook alweer? Dan loop ik naar de piano en als ik een meter van de piano vandaan

Foto © Jaco Benckhuysen

ben, dan hoor ik die D al. Maar die hoor ik dus niet als ik achter mijn tafel zit. De nabijheid van de piano veroorzaakt dat. Wonderlijk hoe dat werkt! Je brein anticipeert op grond van je ervaring.

Ik zie hier in het vondelpark mensen hardlopen met allerlei apparatuur op en aan hun lijf om te kunnen aflezen of ze wel hard genoeg lopen...of zoiets.

Dit soort vaardigheden hebben we in ons. Maar, we leven nu in een tijd waarin apparaten en apps ons leven proberen te vereenvoudigen, maar daardoor verliezen we ook veel van onze mentale en fysieke vaardigheden, of eigenlijk het geduld om ze ons aan te leren. Ik zie hier in het vondelpark veel mensen hardlopen met allerlei apparatuur op en aan hun lijf om te kunnen aflezen of ze wel hard genoeg lopen of zoiets. Man, je lichaam zit zo volgestouwd met zenuwen, zo fijnzinnig en zo genuanceerd, dan hoef je echt niet op een apparaat te kijken of je hartslag wel klopt! Als je met aandacht loopt, voel je aan alles in je lijf of je het juiste tempo hebt en de juiste looptechniek gebruikt! Die rijkdom aan mogelijkheden van het lichaam, die wil ik graag gebruiken. Daar zijn we voor gemaakt.”

“Maar ja”, zegt de cynicus in mij “als iedereen dat zou kunnen, zou er geen geld te verdienen zijn met apparaten en apps.”

Foto © Jaco Benckhuijsen

“Ja, en je kunt je natuurlijk afvragen of je je economische systeem wilt opbouwen rond het faciliteren van de gemakzucht van de mensen. Er zijn vast ook andere dingen die je kunt faciliteren. Ik heb hier niet diep over nagedacht, maar ik kan me voorstellen dat het zinvoller kan. Vooral als ik na een tocht weer terugkom in Nederland dan denk ik: “we leven zó ver boven het niveau dat we als basis nodig hebben. We beseffen eigenlijk allang niet meer met hoe weinig we toe zouden kunnen. En we gooien spullen zo snel weer weg dat het niet meer in balans is.

We zijn de wederkerigheid tussen geven en nemen uit het oog verloren

Maar je moet daar weer niet te gemakkelijk conclusies uit trekken. Ik zie hoe weinig geld en spullen mensen bijvoorbeeld in Papoea-Nieuw-Guinea of Mauritanië nodig hebben om een heel rijk en gelukkig leven te leven! Maar ja, aan de andere kant weet ik niet hoe het voor mezelf zou zijn om mijn leven echt helemaal op die manier te leven. Ik ben bijvoorbeeld heel blij als ik gewoon een nieuwe cd kan maken als ik dat wil of een muziekinstrument kan kopen als ik daar behoefte aan heb. Dus ik vind het niet goed om te zeggen “we hebben het eigenlijk niet nodig”, terwijl ik er zelf volop van profiteer. De mens is natuurlijk geëvolueerd in een situatie van schaarste. Daar komt ook vast onze hebzucht vandaan, maar we zijn nu veel te ver doorgeschoten en hebben geen respect meer voor de schaarse grondstoffen.

Dat laatste kunnen we zeker leren van de Inuit: er was overal schaarste. Als ze een zeehond vingen en doodden, dan werd er heel goed voor die zeehond gezorgd. Ze geloofden namelijk dat zijn geest terug zou gaan het water in en dan aan de andere zeehonden zou vertellen hoe het is om gevangen te worden door mensen en hoe goed er voor hem gezorgd was. Ik wil zeker niet beweren dat deze mensen moreel superieur waren aan ons, maar ze waren in een omgeving van dusdanige schaarste dat ze zich realiseerden dat ze wel goed voor de omgeving móesten zorgen. En dat het uiteindelijk een wederkerigheid is van nemen en geven. Door de complexiteit van onze samenleving zijn we die directe wederkerigheid uit het oog verloren.

En mensen zoeken altijd iets om naar te streven. Dat gebeurt vanzelf. Dat is ingebakken in de menselijke natuur en heeft volgens mij ook weer te maken met die schaarste waarin de mens zich heeft ontwikkeld. En mensen vergelijken zich altijd met anderen. De vraag is natuurlijk alleen: waar streef je dan naar en waarop vergelijk je jezelf met anderen. Ik heb het boek ‘Statusangst’ van Alain de Botton gelezen. Hij beschrijft hoe mensen streven naar materiële welvaart, om status te

Foto © Jaco Benckhuijsen

verwerven ten opzichte van andere mensen. Dat streven naar materiële welvaart is volgens De Botton vrij arbitrair ontstaan. Het had ook iets anders kunnen zijn, maar bij ons is het iets heel materialistisch geworden. Of dat helemaal klopt, weet ik niet. Ik ben er nog niet uit of mensen ook status hadden kunnen krijgen door moreel hoogstaand of maatschappelijk bewust te leven.”

Goede filmmuziek illustreert niet, maar interpreteert wat er gebeurt

Wat een filosoof is deze man! Het is duidelijk dat we zo nog uren kunnen doorfilosoferen. Ik in mijn rol als aangever, hij in de rol van afmaker. Maar ja, WoNo, hè! En ik wil hem ook nog even verder uitvragen over de geheime receptuur van zijn muzikale toverdrank. Dus ik vraag: kun je nog wat meer vertellen over hoe je met muziek beelden oproept?

“ Wat je moet doen is eigenlijk hetzelfde als wat goede filmmuziek doet: die muziek illustreert niet, maar interpreteert wat er gebeurt. De muziek helpt de kijker bij het begrijpen wat er gebeurt. Dat is wat ik ook doe. Ik zie bijvoorbeeld een enorme rots, een strand, een enorme blauwe hemel of een asvlakte. Ik moet dan niet die asvlakte weergeven maar ik moet die asvlakte interpreteren. Dus ik moet proberen klanken te maken die oproepen hoe het voelt om daar te staan, maar niet de asvlakte zelf. Het gaat dan over dimensies die eindeloos veel groter zijn dan jijzelf. En je krijgt het gevoel, ik wil niet al te zweverig overkomen, dat je daar zelf voor dat moment deel van bent. Je voelt even hoe groot dat is. Ik heb dan altijd de neiging om mijn armen te spreiden, om me daarvoor helemaal open te stellen, de natuur te omhelzen.

Omhelzen van de natuur

Ja, dat is een heel fysieke ervaring. Ik krijg dan zelfs het gevoel dat die omgeving hetzelfde terugdoet, dat die omgeving mij even ziet. Ik noem dat wel eens ‘vriendschap sluiten met de bergen.’ Ik heb dan

Foto © Jens van der Velde

heel sterk het gevoel dat wij als mensen bij de natuur horen, dat we eruit zijn ontstaan. Het gevoel is te vergelijken met het omhelzen van een geliefde. De schaal in omvang en in tijd is zo enorm... En wat ik heel sterk voel: het is onzin om je tegen bepaalde krachten in het leven te verzetten.... “

...Krachten?

“Je hebt wel eens van die dingen hebt in het leven waarvan je denkt “dit wil ik niet, ik ga ertegenin”, maar waarvan je eigenlijk wel weet: “dit is onvermijdelijk”, zoals ouder worden of mensen van wie je afscheid moet nemen of dingen die je achter je moet laten. Dat zijn processen, zoals een berg die afslijt of een vulkaan die uitbarst, die je nooit kunt tegenhouden. Het enige dat je als mens kunt doen is je laten meevoeren door die processen en dan het beste ervan maken. Dat besef ontstaat dan op zo’n moment van ‘omhelzen van de natuur’ en dat geeft heel veel rust. In mijn dagelijkse leven heb ik nog wel last van de illusie van controle over mijn leven en wil ik me nog wel eens verzetten tegen het onvermijdelijke. Door te zien hoe sterk de krachten in de natuur zijn, heb ik geleerd me eraan over te geven.

Ik vraag door: in de stad heb je controle op je fysieke omgeving (als het regent ga je naar binnen, als je honger hebt, laat je wat te eten bezorgen) en dat roept dan misschien de illusie op van controle op je hele leven. Bedoel je dat je in de natuur realiseert dat dat een illusie is?

“ja, maar realiseer je wel dat dat besef niet inhoudt dat je passief moet worden! Je moet jezelf in een kajak niet willoos overgeven aan de golven. Dan overleef je het niet. Je moet juist gebruik maken van de kracht van de natuur. Soms gooit een golf je ondersteboven. Dat geeft niet, want je kunt de kracht van het water ook weer gebruiken om jezelf weer overeind te zetten. Dus probeer niet te vechten tegen die golf die je omvergooit, maar maak er gebruik van.

Ik kan veel meer aan dan de overheid denkt

En een van de dingen waarom ik met die tochten begon is de ‘veiligheidsobsessie’ die we in Nederland hebben. Er wordt mensen de verantwoordelijkheid voor hun eigen veiligheid afgenomen onder de aanname dat je het burgers niet kunt aandoen dat ze zelf goed moeten opletten. Er mag

Foto © Jaco Benckhuijsen

hun eigenlijk nooit iets overkomen. Als er een bobbeltje in de weg zit, moet er een bord bij komen te staan dat er een slecht wegdek is. Als het gaat stormen wordt er code rood afgekondigd, terwijl iedereen wel kan zien dat het gaat stormen en dat ze even alles vast moeten zetten en de tuinstoelen binnen moeten halen. Nu wordt dat via de media aan je verteld en er wordt van minuut tot minuut een blog bijgehouden hoe erg het is. Daarmee leren we mensen af om zelf te kijken. Ik kan veel meer aan dan wat de overheid denkt dat ik aankan. Iedereen zegt: je moet nooit alleen de zee op in een kajak... Het kan gewoon, als je in staat bent om zelf in te schatten waar de risico's liggen en leert wat je dan moet doen. Zo leer je met risico's om te gaan in plaats van er bang voor weg te lopen. Dat is eigenlijk ook wel waar ik in mijn boek mensen toe wil uitnodigen: je kunt veel meer aan dan je denkt en je wordt er een meer levend mens van als je dingen doet waarvan de uitkomst niet bij voorbaat vaststaat. Dat geeft je meer vertrouwen en meer zelfvertrouwen en je wordt er onafhankelijker van...Maar, nu hebben we het weer niet over muziek, Wino!"

Intussen zitten we dik twee uur te praten. Het wordt tijd om af te ronden. Daar ben ik niet zo goed in. Ik ben een plakker op feestjes en ook als ik trainingen geef of verhalen vertel heb ik moeite met afronden. Ik probeer het als volgt: "Jaco, waar ben je op dit moment allemaal mee bezig?"

Hij moet even overschakelen..."Met een tweede boek, over reizen die ik in de tussentijd heb gemaakt naar Oost-Groenland, tussen de ijsberen, en naar Mauritanië, in de woestijn. Ik denk dat dit boek iets meer beschouwelijk wordt, iets meer in de zin van dit gesprek. Maar daar ben ik nog niet helemaal uit. Intussen heb ik ook de 'filmconcerten', de live-versie van de LP. Samen met slagwerker Joost Lijbaart. Op het podium heb je direct contact met het publiek. Je voelt hoe het publiek reageert. Maar wat ik niet wilde is dat wij als musici het onderwerp zouden worden; de natuur is het onderwerp. Ik had al foto's van mijn tochten, maar ik ben speciaal nog twee keer met een onderwatercamera en een drone en allerlei andere spullen naar IJsland geweest om filmopnamen te maken van de vulkanische kusten en stranden van as en lavavelden, allerlei vormen van zee enzovoort. Dat is een film geworden van ongeveer een uur lang die wij met livemuziek begeleiden. Die muziek is voor een klein deel geïmproviseerd. We laten ons leiden door wat we zien op het beeld en door elkaar en proberen daar steeds weer een eenheid van te maken. Het publiek kijkt naar de beelden en hoort de muziek. Dat werkt heel goed. We hebben tot nu toe drie keer gespeeld. Volle zalen en enthousiaste mensen. Dit wil ik verder uitbouwen. We zijn nu optredens aan het boeken.

Enneh, of het nou echt de vouwkajak is die op de kast ligt? Geen idee. Ik ben het vergeten te vragen...

Wino Penris

Praktische informatie

- Het album 'Man in het Wild' is verkrijgbaar via [Bandcamp](#).
- Het boek 'Man in het Wild' is verkrijgbaar via de boekhandel (de tweede druk zit eraan te komen).
- Op www.maninhetwild.nl vind je actuele informatie over de filmconcerten.

Alle foto's behalve het screenshot van de Zoom-meeting zijn met toestemming van Jaco Benckhuijsen geplaatst.